

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 4 września 2017 r.

Pozycja 175

POSTANOWIENIE

z dnia 5 lipca 2017 r.

Sygn. akt Ts 55/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres – przewodniczący i sprawozdawca

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz

Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 marca 2017 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 98 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim „przewiduje (...) obowiązek uiszczenia kosztów sądowych wyłącznie od strony postępowania”, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1, a także z art. 77 ust. 1 i art. 2 Konstytucji.

Skarżący twierdzi, że zaskarżony przez niego art. 98 § 1 k.p.c., który „ogranicza zasadę odpowiedzialności za wywołanie procesu jedynie do stron postępowania egzekucyjnego – jest (...) niezgodny z zasadami państwa prawnego oraz zasadą odpowiedzialności strony wywołującej szkodę za swoje własne działania, w tym stronie określonej w art. 77 ust. 1 Konstytucji”. Zdaniem Skarżącego, skoro konieczność poniesienia przez niego kosztów jest następstwem niewłaściwego działania komornika, to „odpowiedzialność za koszty postępowania powinien ponieść organ egzekucyjny, podobnie jak ma to miejsce w przypadku określonym w art. 103 § 1 k.p.c.”.

Postanowieniem z 24 maja 2017 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 6 czerwca 2017 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, stwierdziwszy, że wydanie merytorycznego orzeczenia jest niedopuszczalne, bowiem skarżący nie wskazał naruszonych praw, a w konsekwencji nie określił sposobu ich naruszenia. Trybunał pokreślił, że art. 2 Konstytucji nie jest źródłem wolności ani praw o charakterze podmiotowym, dlatego może być podstawą skargi konstytucyjnej tylko wtedy, gdy sformułowana w nim zasada demokratycznego państwa prawnego zostanie odniesiona do

norm Konstytucji, które wyrażają konkretne wolności i prawa. Artykuł 77 ust. 1 Konstytucji jest natomiast nieadekwatnym wzorcem kontroli. Statuuje on zasadę odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez organy władzy publicznej w wyniku ich bezprawnych działań (bezczyнностей) w zakresie wykonywania zadań publicznych, jednak w sprawie, z związku z którą została wniesiona skarga do Trybunału, nie rozstrzygano o tym, czy w związku z postanowieniami komornika wymierzającymi skarżącemu grzywnę, uchylonymi przez Sąd Rejonowy w W., skarżący poniósł szkodę. Dla oceny art. 77 ust. 1 Konstytucji, jako wzorca kontroli, istotne – zdaniem Trybunału – jest także to, że zakwestionowany w skardze art. 98 § 1 k.p.c. nie zawiera żadnych regulacji odnoszących się do ewentualnego odszkodowania za wyrządzoną szkodę. Z kolei ostatni z wzorców kontroli zakwestionowanego w skardze przepisu – art. 45 ust. 1 Konstytucji – został powołany przez skarżącego w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji, który – jak ustalił Trybunał – jest nieadekwatnym wzorcem kontroli.

W zażaleniu sporządzonym przez pełnomocnika, złożonym w Trybunale 12 czerwca 2017 r. (data nadania), skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości. Zarzucił w nim Trybunałowi po pierwsze, naruszenie prawa do właściwego sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 190 ust. 5 Konstytucji) przez merytoryczne rozpoznanie skargi w składzie jednego, a nie pięciu sędziów Trybunału (art. 37 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK). Po drugie, bezzasadne przyjęcie, że „skarga nie nadaje się do rozpoznania”. Zdaniem skarżącego spełniała ona wszystkie wymogi wynikające z ustawy o TK, nie była przy tym oczywiście bezzasadna. Skarżący wskazał w niej, że zaskarżony przez niego art. 98 § 1 k.p.c. „narusza istotę prawa do sądu i rzetelnej procedury procesowej niezbędnej w demokratycznym państwie prawa, w ten sposób, iż norma ta pozbawiła skarżącego prawa do zwrotu poniesionych celowo kosztów procesu, w tym w szczególności zwrotu kosztów wpisu od skargi na czynności komornika oraz kosztów stawienia się na rozprawie, na którą skarżący został wezwany do osobistego stawienia się”. W związku z tym, wbrew stanowisku Trybunału przedstawionym w skarżonym postanowieniu, wskazane przez niego – jako podstawa skargi art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji – są prawidłowe. W przekonaniu skarżącego, w świetle przepisów ustawy o TK, wnoszący skargę „nie ma obowiązku udowodnienia zasadności zarzutów skargi, a nawet nie ma obowiązku ich uprawdopodobnienia”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. Skarżący zarzucił, że postanowienie Trybunału z 24 maja 2017 r. narusza art. 45 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji, ponieważ – jako orzeczenie merytoryczne – zostało wydane w niewłaściwym składzie.

Odnosnie do tych zarzutów Trybunał zwraca uwagę na to, że skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu przez Trybunał na posiedzeniu niejawnym. Trybunał w składzie jednego sędziego (art. 37 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p. TK) bada, czy spełnia ona wszystkie

przesłanki, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w u.o.t.p. TK. Rozpoznanie to służy wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Dopiero po ustaleniu, że skarga spełnienia wszystkie prawem przewidziane wymagania, Trybunał przekazuje ją do merytorycznego rozpoznania. Wówczas, w zależności od przedmiotu skargi, Prezes Trybunału wyznacza do jej rozpoznania skład trzech lub pięciu sędziów (art. 37 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK). W sprawach szczególnie zawiłych Prezes Trybunału może zarządzić rozpoznanie skargi w pełnym składzie (art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e u.o.t.p. TK). Postanowieniem z 24 maja 2017 r. Trybunał odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, ponieważ ustalił, że nie spełnia ona podstawowych warunków określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK. Dokonana przez Trybunał ocena skargi pod względem spełnienia przez nią konstytucyjnych i ustawowych przesłanek jest oceną formalną, a nie merytoryczną, dlatego postanowienie z 24 maja 2017 r. zostało wydane przez Trybunał w składzie jednego, a nie pięciu sędziów.

4. Na uwzględnienie nie zasługują także pozostałe zarzuty sformułowane w zażaleniu.

4.1. Skarżący dowodzi, że w analizowanej sprawie art. 77 ust. 1 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji są adekwatnymi wzorcami kontroli. Skarżący wydaje się zatem nie dostrzegać tego, że kwestią sporną w sprawie, w związku z którą wniósł skargę do Trybunału było ustalenie, czy komornik sądowy (organ egzekucyjny) może zostać obciążony kosztami postępowania skargowego, w sytuacji, gdy skarga była uzasadniona, a nie to, czy skarżący w związku z działaniami komornika poniósł szkodę. Skarżący stawia błędną tezę, że art. 77 ust. 1 Konstytucji jest adekwatnym wzorcem w każdej sprawie, w której w przekonaniu wnoszącego skargę do Trybunału dochodzi do naruszenia jego praw majątkowych. Skarżący nie zainicjował postępowania, w którym domagałby się naprawienia szkody. Tym samym jego argument jest obarczony błędem *petitio principii*: aby dochodzić odszkodowania z uwagi na wydanie rozstrzygnięcia opartego na – jego zdaniem – niekonstytucyjnym przepisie, skarżący domaga się przed Trybunałem stwierdzenia niekonstytucyjności tego przepisu, powołując wzorzec dotyczący odszkodowania. Najpierw powinien zaś wykazać, że zaskarżony przepis jest niezgodny np. z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a następnie dochodzić odszkodowania, i gdyby ta droga była zamknięta, to mógłby kwestionować przepis, który ją zamyka. Dopiero wtedy art. 77 ust. 1 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji byłyby adekwatnymi wzorcami kontroli.

4.2. Odnosnie natomiast do zarzutu, zgodnie z którym art. 2 Konstytucji może być samodzielną podstawą skargi konstytucyjnej Trybunał stwierdza, że skarżący nie wziął pod uwagę, po pierwsze, tego, że przeciwny pogląd został wyrażony w postanowieniu pełnego składu Trybunału z 23 stycznia 2002 r. (Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60). Po drugie, że zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o TK odstępianie od poglądu prawnego wyrażonego w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie wymaga wydania orzeczenia w takim samym składzie.

Mając powyższe na względzie, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 ustawy o TK – nie uwzględnił zażalenia.